

# Talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024-2027

Kunnanhallitus 3.6.2024 § 95

Valtuusto 10.6.2024 §



# Kunnan taloudellinen tilanne

- Hartolan kunta on hyväksynyt edellisen talouden tasapainottamissuunnitelman vuonna 12.9.2019. Taloutta on sopeutettu suunnitelman mukaisesti.
- Soteuudistus ja siihen liittyvät muutokset kuntien tulo- ja menopohjaan sekä yleinen taloudellinen kehitys ovat vaikuttaneet siihen, että sopeuttamistarve on kasvanut merkittävästi.
- Hartolan kunta on tehnyt alijäämäiset tulokset kahtena vuotena peräkkäin, vuonna 2022 alijäämä oli -318.815 euroa ja vuonna 2023 -684.780 euroa.
- Kertynyttä ylijäämää taseessa on 1.154.617,21 euroa.



# Kunnan taloudellinen tilanne

- Erityisen haavoittuvassa asemassa on kunnan kassatilanne. Vuosien 2022 ja 2023 yhteenlaskettu rahavarojen muutos oli noin -2.500.000 euroa.
- Kevään 2024 laskelmien perusteella on arvioitu, että Hartolan sopeuttamistarve vuosille 2024-2027 on yhteensä noin 950.000 euroa.



# Valmistelun taustaa

- Lautakunnat ja kunnanhallitus ovat työstäneet talouden tasapainottamistoimenpiteitä keväällä 2024.
- Kunnanhallitus on käynyt lautakuntien edustajien kanssa välitarkastelun 25.3.2024
- Lautakunnat ovat antaneet ehdotuksensa aikataulun mukaisesti huhtikuun loppuun mennessä.
- Talouden tasapainottamisen toimenpide-esityksiä on käsitelty valtuustoseminaarissa 15.5.2024.



# Talouden ennusteet

- Valtiovarainministeriö on julkaissut kevään kuntatalousohjelman 29.4.2024. Samassa yhteydessä julkaistiin päivitetty painelaskelmakehikkoon vero- ja valtionosuusennusteineen.
- VM:n laskelmissa on huomioitu syksyn jälkeen tietoon tulleet muutokset sekä hallituksen kevään 2024 kehysriihen päätökset.
- Kuntaliitto julkaisu päivitetyn verokehikkonsa 2.5.2024. Laskelmassa on käytetty pohjana VM:n lukuja, mutta päivitetty mm. uuden väestöennusteen pohjalta.
- Kuntaliitto julkaisu omat valtionosuuslaskelmansa 14.5.2024.



# Talouden tasapainottamisen toimenpiteet

- Seuraavaksi esitellään toimialoittain toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.
- Talouden tasapainottamissuunnitelman hyväksyminen ei vielä tarkoita esiteltävien toimenpiteiden lopullista hyväksymistä, vaan näistä tehdään erikseen päätökset siinä toimielimessä, jonka toimivaltaan asia kuuluu.
- Talouden tasapainottamisohjelma on valtuuston antama velvoite toimielimille talouden tasapainottamisen toimeenpanoon.
- Talouden tasapainottamiseen sisältyvät muutokset henkilöstöön käsitellään yhteistoiminnassa ja YT-menettelystä päättää kunnanhallitus erikseen.



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Hallintopalvelut

- Vaalit – ei säästöpotentiaalia
- Hallinnon ja talouden tarkastus – ei säästöpotentiaalia
- Yleishallinto
  - Luottamushenkilöiden määrän vähentäminen toimielimittäin
  - Muuttokannustimista luopuminen
  - Eduhouse-sopimuksen irtisanominen
- Keskushallinto
  - ICT-palveluiden uudelleenjärjestäminen
  - Vuokrankorotukset



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Hallintopalvelut

- Elinkeinopalvelut
  - Markkinoiden paikkamaksujen korotukset, muut tulopohja
  - Työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden järjestäminen yhteistyössä naapurikuntien kanssa kustannustehokkaalla tavalla
  - Asiointi- ja palveluliikenteestä luopuminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen – ei suoria säästöjä
- Ympäristöterveys ja eläinlääkintä – ei suoria säästöjä



# Sopeuttamistoimenpiteet

## Hallintopalvelut

- Tulopohjan lisäykset:
  - Asuntojen vuokrien korotukset vuosittain: 10.000 € (2025), 5.000 € (2026), 5.000 € (2027)
  - Markkinapaikkojen hinnankorotukset: 5.000 € (2024), 5.000 € (2026)
- Menojen vähennykset:
  - ICT-palveluiden uudelleenjärjestäminen 30.000 € (2026)
  - Muuttokannustimista luopuminen 10.000 € (2027)
  - Koulutussopimuksen irtisanominen 4.000 € (2025)
  - Monitoimilaitteiden määrän vähentäminen 2.000 € (2025)
  - Luottamushenkilöiden määrän vähentäminen 10.000 € (2026)
- Kertaluonteiset tulot:
  - Osakehuoneistojen myynti tasearvolla (ei tulosvaikutteista tuloa)



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Varhaiskasvatus ja esiopetus
  - Materiaali- ja kalustohankinnat sekä koulutuspalvelut
  - Henkilöstösäästöjä arviolta vasta v. 2028 ja 2029 eläköitymisten myötä
  - Kotihoidontuen kuntalisästä luopuminen v. 2026
- Perusopetus
  - Iltapäivätoiminnan toteuttamistavan muutokset
  - Koulun kesätoiminnan lakkauttaminen
  - Henkilöstövähennys eläköitymisen myötä



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Kansalaisopisto ja musiikkikoulu
  - Musiikkikoulutoiminnan asteittainen lakkauttaminen Hartolassa ja opiskelijoiden ohjaus Heinolaan
  - Kansalaisopiston kustannusten vähentäminen (kurssitarjonnan supistaminen)
- Kirjasto
  - Palveluaikojen supistaminen
  - Vuosilomasijaisista ja määräaikaisista luopuminen/karsiminen
  - Aineisto-, materiaali- ja kalustehankinnoista karsiminen
  - Henkilöstön vähentäminen eläköitymisen myötä



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Kulttuuripalvelut
  - Suunnitelmallisuus, harkinta ja ennakkomainonta
  - Tavoitteena, että pääsylipputulot kattavat kustannukset
- Liikuntapalvelut
  - Liikuntatilojen taksojen korotukset
- Nuorisopalvelut
  - Nuorten työpajatoiminnan järjestämistapa
  - Materiaali-, kaluste-, elintarvike- ja kuljetushankintojen karsiminen



# Sopeuttamistoimenpiteet

## Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Tulopohjan lisäykset:
  - Liikuntatilojen maksut 10.000 € (2025)
- Menojen vähennykset:
  - Varhaiskasvatuksen materiaali- ja kalustehankinnat 5.000 € (2024)
  - Kotihoidontuen kuntalisästä luopuminen 12.000 € (2027)
  - Iltapäivätoiminnan muutokset 38.000 € (2025)
  - Koulun kesätoiminnan lakkauttaminen 5.000 € (2024)
  - Koulun tarvikemäärärahat 4.000 € (2025)
  - Perusopetuksen henkilöstövähennys eläköitymisen myötä 15.000 € (2025)
  - Musiikkikoulun alasajo 15.000 € (2026) ja 15.000 € (2027)
  - Kansalaisopiston vähennykset 4.000 € (2025), 4.000 € (2026) ja 4.000 € (2027)



# Sopeuttamistoimenpiteet

## Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Menojen vähennykset:
  - Kirjaston hankinnat ja sijaiset 13.000 € (2024) ja 5.000 € (2025)
  - Kirjaston henkilöstövähennys 17.000 € (2026)
  - Kulttuuripalvelujen järjestäminen 7.700 € (2025)
  - Liikuntapalveluiden järjestäminen 2.300 € (2025)
  - Nuorisopalveluiden järjestäminen 47.000 € (2025)



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Tekninen lautakunta

- Kiinteistönhuolto ja kuntatekniikka
  - Määräaikaisten työsuhteiden päätyminen vuonna 2024
  - Vakituisen henkilöstön määrän arviointi
  - Keskustien ladun ylläpito lopetetaan
  - Kuninkaanpolun talvikunnossapito lopetetaan
  - Avantouintipaikan ylläpito lopetetaan
  - Siivoustyön ulkoistaminen eläköitymisten myötä
  - Päällekkäisestä kiinteistönhuollon päivystyksestä luopuminen (Kikun kohteet)
  - Viherkaistojen hoitoluokituksen muutokset
  - Yhteistyö lähikuntien vesilaitosten kanssa



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Tekninen lautakunta

- Investointiohjelma
  - Kissamäen vedenottamon suunnitellun investoinnin siirtäminen
  - Rakennusten investoinnit minimiin, vain välttämättömät ja energiaa säästävät toteutetaan
  - Katujen päällystysten määrärahoja supistetaan
  - Led-valaisinten asentamiseen lisämääräraha
  - KunkkuAreenan valaistuksen uusiminen
  - Vantun iv-koneen ja rakennusautomaation uusiminen



# Sopeuttamistoimenpiteet

## Tekninen lautakunta

- Tulopohjan lisäykset: yhteensä 70.000 € (2025), 30.000 € (2026), 20.000 € (2027)
  - Vesi- ja jätevesimaksujen korotukset
  - Jätehuollon perusmaksun korotukset
  - Hulevesimaksujen käyttöönoton selvittäminen
- Menojen vähennykset:
  - Henkilöstösäästöavoite 170.000 €, ostopalveluiden lisäämisen jälkeen 110.000 € (2025)
  - Katuvalaistuksen vähentäminen 23.000 € (2025)
  - Energian säästötoimet 10.000 € (2025)
  - Yhteispäivystyksestä luopuminen 13.000 € (2025)
  - Pienet säästökohteet, tarvikkeet, ym. 15.000 € (2025)



# Toimintokohtainen tarkastelu

## Ympäristölautakunta

- Ympäristölautakunnan toimiala
  - Kiinteistöverohankkeen päättäminen (2024)
  - Yhteinen lupa- ja valvontalautakunta Heinolan kaupungin kanssa
  - Vesilaitoksen toiminta-alueella liittymättömien kiinteistöjen velvoittaminen liittymään vesi- ja viemäriverkostoon
  - KuntaNet-sovelluksen rakennusvalvonnan osion irtisanominen
  - Keskeneneräisten rakennuslupien läpikäynti
  - Lupa- ja valvontamaksujen korotukset
  - Maa-aineslupamaksujen korotukset
  - Kaavoitusmaksujen käyttöönotto



# Sopeuttamistoimenpiteet

## Ympäristölautakunta

- Tulopohjan lisäykset:
  - Taksojen korotukset
- Menojen vähennykset:
  - Kiinteistönverohankkeen päättäminen, 30.000 € (2025)



# Veropohjan muutokset

- Talouden tasapainottamishojelman tavoitteena on kasvattaa kunnan veropohjaa yhteensä 320.000 eurolla.
- Vuoden 2024 talousarvion mukaiset verokertymät:
  - Kunnallisvero 3.666.000 euroa
  - Yhteisövero 942.000 euroa
  - Kiinteistövero 1.606.000 euroa
- Talouden tasapainottamissuunnitelmalla kasvatetaan kunnan verotulopohjaa vuodesta 2025 alkaen seuraavasti:
  - Kunnallisvero + 100.000 euroa
  - Kiinteistövero + 220.000 euroa



# Vaikutukset tulo- ja menopohjaan

- Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä sopeutetaan sekä kunnan tulo- että menopohjaa kestäväällä tavalla.
  - Toimintamenoja karsitaan 470.000 eurolla.
  - Toimintatuottoja kasvatetaan 160.000 eurolla.
  - Verotulopohjaa kasvatetaan 320.000 eurolla.
- Kokonaissopeutus suunnitelman mukaisesti 950.000 euroa.



# Muut toimenpiteet

1. Kunnanhallitus laatii lautakuntien esitysten pohjalta henkilöstösuunnitelman vuosille 2025-2027, jolla määritellään henkilöstömäärän kehitystä suunnitelmakaudelle. Suunnitelma hyväksytään osalta vuoden 2025 talousarviota. Suunnitelmaa päivitetään vuosittain.
2. Kiinteistöomaisuutta pyritään myymään, ensi sijaisesti vähintäänkin tasearvolla. Kunnanhallitus valmistele syksyn 2024 aika kiinteistöohjelman valtuuston hyväksyttäväksi.
3. Investointiohjelmaa tiukennetaan suunnitelmavuosille ja lähtökohtaisesti vain välttämättömät korjausinvestoinnit sekä energiatehokkuutta lisäävät investoinnit toteutetaan. Tulevaisuusinvestointeja harkinnan mukaan. KISSAMÄEN VEDENOTTAMON INVESTOINTIA SIIRRETÄÄN YLI SUUNNITELMAKAUDEN.



# Muut toimenpiteet

4. Lautakuntien alaisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden rekrytointiluvat alistetaan kunnanhallitukselle, milloin tehtävä täytetään toistaiseksi voimassa olevana tai yli 6 kuukauden määräaikaisena virka-/työsuhteena.
5. Kunnanhallitukselle alistetaan myös päätökset, jotka koskevat toistaiseksi jatkuvaa henkilöstön vuokraamista tai toistaiseksi jatkuvaa ostopalveluhankintaa.
6. Kunnanhallituksella on toimivalta Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeiden myyntiin, mutta osakkeiden myyminen ei ole ensisijainen tapa talouden tasapainottamiseen.



# Talouden tasapainottamissuunnitelman toimeenpano

- Talouden tasapainottamissuunnitelma asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sopeuttamiselle
- Toimenpiteisiin liittyvä päätöksenteko tehdään normaalin valmistelutyön tuloksena siinä toimielimessä, jonka toimivaltaan asia kuuluu
- Mikäli jokin yksittäinen esitetty toimenpide ei toteudu, vastaa kunnanhallitus siitä, että yhdessä lautakuntien kanssa pyritään löytämään vastaavan suuruinen säästö muualta.

